



Taula d'entitats  
del Tercer Sector Social  
de Catalunya



EUROPEAN ANTI POVERTY NETWORK ES



---

**Dossiers  
del Tercer  
Sector**

núm. 32  
deseembre de 2013

---

# Joves sense futur?

**Anàlisi i recomanacions per a una  
política de joventut integral**

---

Subvenciona:



# Introducció

Els objectius de convergència europea han anat creant, cada vegada més, als països membres la necessitat imperant de disposar de polítiques socials i de joventut basades, tant en estudis i estadístiques comparables, com en un coneixement profund de les tendències de canvi i dels nous desafiaments en les condicions de vida dels joves.

De fet, la crisi actual ha afectat des del primer moment l'entrada i la permanència dels joves en el mercat de treball. Si abans de la crisi es parlava de la precarietat laboral i de les baixes remuneracions, ara ja només es pot parlar de l'atur. Si abans de la crisi era tema de debat les dificultats dels anomenats "milleuristes", ara molts joves frisen per ser-ho. Davant d'aquesta realitat, ens preguntarem quines són les millors polítiques per afrontar la situació.

L'objectiu d'aquest dossier, doncs, és analitzar quines polítiques de joventut poden ser eficaces, a partir de la diagnosi sobre la situació actual. En un primer moment, en aquest article es farà un repàs d'alguns indicadors sobre la situació de la joventut. En un segon apartat, es presentarà una síntesi de les recomanacions espanyoles, catalanes i europees en matèria d'ocupació juvenil en els respectius plans de joventut. En tercer lloc, s'analitzaran les polítiques de joventut en diferents països, per tal d'extreure'n aprenentatges i conclusions que puguin ser vàlides en el nostre context.

## 1. La situació dels joves

### 1.1. Treball

#### a) L'atur

Actualment, **més de 5,5 milions de joves d'entre 15 i 24 anys (24%) es troben en situació de desocupació a la zona-Euro**. Entre els països d'Europa hi ha diferències regionals molt significatives: mentre que a Grècia i Espanya el 58% i el 57%, respectivament, dels joves estan desocupats, Alemanya i Àustria tenen la taxa més reduïda d'atur juvenil de la Unió: 8% i 9% respectivament<sup>1</sup>. La desocupació té efectes devastadors en la gent jove però també pel global de l'Economia Europea: **la desocupació juvenil costa a Europa més de 100 bilions d'euros anuals, dels quals més de 11 corresponen a l'Estat Espanyol**<sup>2</sup>.

A Catalunya el tercer trimestre de 2013 s'ha tancat amb 840.500 persones aturades segons dades de l'IDESCAT<sup>3</sup>, assolint un percentatge d'atur del 23% sobre el total de la població activa. D'aquest, en destaca unes persones joves: en xifres absolutes 243.300 joves de 16 a 29 anys es troben en situació d'atur<sup>4</sup>. Des de la perspectiva col·lectiva i social, doncs, la dimensió quantitativa i qualitativa de l'atur posa en crisi, no només la pervivència del model de benestar dels ciutadans i ciutadanes de Catalunya i la pròpia capacitat de reacció del sistema de cobertura social, sinó que també comporta un greu entrebanc per a l'activació econòmica.

Si hom mira les cares de la crisi, es visualitza que la **població jove** és un dels col·lectius més perjudicats en la nova conjuntura econòmica: les dades d'atur en joves de l'estat espanyol ocupen actualment el pitjor lloc de la Unió Europea. A Espanya, la taxa d'atur que més ha augmentat és la dels joves de 16 a 19 anys, passant d'un 31% a un 73%. Els joves d'entre 25 i 34 anys també han vist la seva taxa d'atur augmentar, però no amb proporcions tant enormes.

<sup>1</sup>Eurostat (2013): Harmonized Youth Unemployment Rate by sex – age group 15 – 24. Disponible en línia:

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=teilm021&plugin=1>

<sup>2</sup>Eurofound (2012), *NEETs – Young people not in employment, education or training: Characteristics, costs and policy responses in Europe*, Publications Office of the European Union, Luxembourg. Disponible en línia:

<http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2012/54/en/1/EF1254EN.pdf>

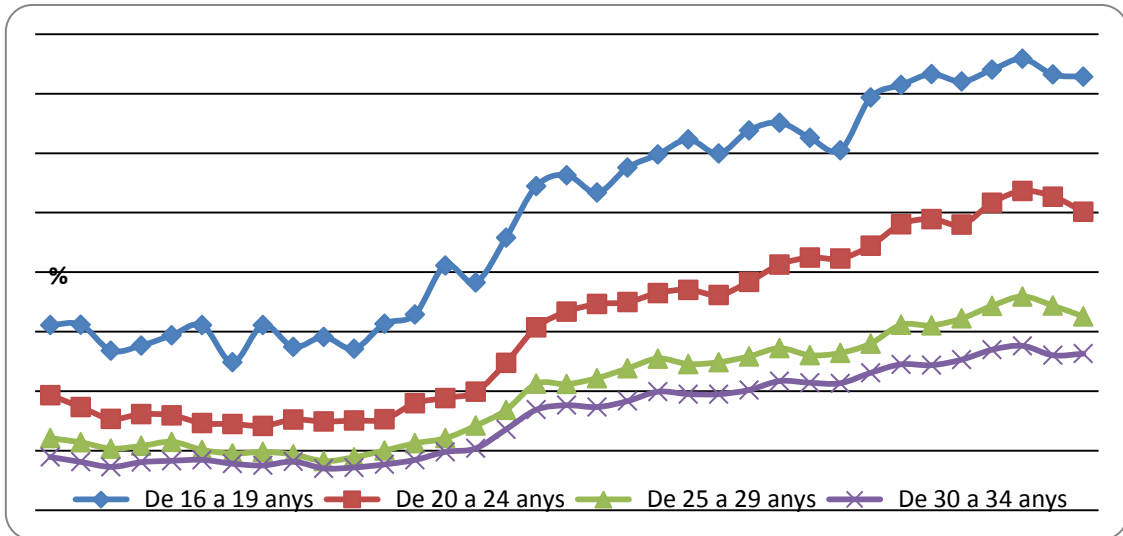
<sup>3</sup> Idescat (2013). En línia: <http://www.idescat.cat/economia/inec?tc=3&id=0608>

<sup>4</sup> Observatori Català de la Joventut (2013). Direcció General de Joventut, Generalitat de Catalunya (2013). *Situació laboral de les persones joves a Catalunya. 3er trimestre de 2013*. Disponible en línia:

[http://www20.gencat.cat/docs/Joventut/E-](http://www20.gencat.cat/docs/Joventut/E-Joventut/Recursos/Tipus%20de%20recurs/Documentacio/Arxiu/Document/Informes_EPA/Informe_EPA_13_3r_trimestr)

[Joventut/Recursos/Tipus%20de%20recurs/Documentacio/Arxiu/Document/Informes\\_EPA/Informe\\_EPA\\_13\\_3r\\_trimestr e.pdf](http://www20.gencat.cat/docs/Joventut/E-Joventut/Recursos/Tipus%20de%20recurs/Documentacio/Arxiu/Document/Informes_EPA/Informe_EPA_13_3r_trimestr_e.pdf)

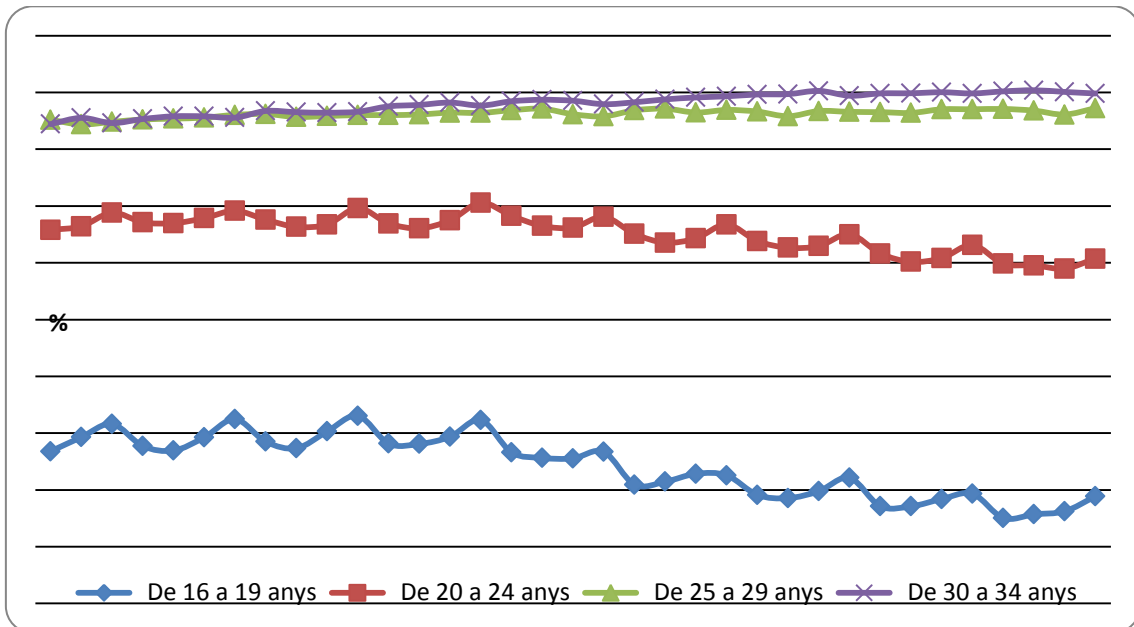
**Gràfic 1. Taxa d'atur dels joves a Espanya de 16 a 34 anys (2005-2013)**



Font: elaboració pròpia a partir de EPA<sup>5</sup>

Conseqüentment, s'han allargat els períodes formatius, ha aparegut el fenomen de l'emigració, ha augmentat l'economia submergida i, per l'efecte del desànim, s'ha reduït la població activa (joves que no es registren com a aturats a les oficines d'ocupació). La taxa d'activitat, doncs, s'ha anat reduït trimestre a trimestre des del 2005, especialment en els joves de menys de 19 anys. Val a dir que la inactivitat afecta més a les dones, fins i tot independentment del nivell educatiu<sup>6</sup>.

**Gràfic 2. Taxa d'activitat dels joves a Espanya de 16 a 34 anys (2005-2013)**



<sup>5</sup> INE (2013): Encuesta de Población Activa. Disponible en línia:

[http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t22/e308\\_mnu&file=inebase&L=0](http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t22/e308_mnu&file=inebase&L=0)

<sup>6</sup> Eurostat (2009). *Youth in Europe. A statistical portrait*. Disponible en línia: [http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY\\_OFFPUB/KS-78-09-920/EN/KS-78-09-920-EN.PDF](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-78-09-920/EN/KS-78-09-920-EN.PDF)

Font: elaboració pròpia a partir de EPA

*b) La precarietat*

La precarietat, una de les característiques del mercat laboral espanyol, afecta de manera important als joves. Veurem dos indicadors que poden estar-hi vinculats, com són els contractes temporals i a temps parcial.

La temporalitat afecta molt al col·lectiu jove ja que la majoria dels contractes de treball temporal es fan en major part amb joves, tant a Espanya com a tota la UE. Aquest fet s'ha agreujat des de l'inici de la crisi. En aquest aspecte, al 2011 el 42% dels contractes temporals que es materialitzaven a la UE pertanyien a joves, i a Espanya aquest percentatge superava el 60%<sup>7</sup>. En el cas dels joves, es podria argumentar que els contractes temporals poden ser més compatibles amb estudis o altres situacions, però les dades ens indiquen que tenir un contracte temporal, en la majoria de casos, no és una opció voluntària.

A Espanya, al voltant del 80% dels joves entre 16 i 25 anys afirmaven tenir un contracte temporal per no haver-ne aconseguit un d'indeïnit. Espanya, per tant, és el segon país de la UE on aquest percentatge és més elevat. En aquest aspecte, la mitjana de la UE és d'un 37% entre els joves de 16 a 24 anys que no desitjaven aquest tipus de contracte i d'un 65% entre els de 25 a 29 anys.

A d'altres països, molts contractes temporals estan vinculats a una etapa formativa (formació dual). Entre els joves de 16 a 24 anys, el 52% dels danesos afirmen que tenen un contracte temporal perquè està vinculat a una formació; a Espanya aquest percentatge és del 13%<sup>8</sup>.

Pel que fa al treball a temps parcial, la situació a Espanya és més semblant a la de la UE; però amb algunes diferències. Entre els joves de 16 a 24 anys, a Espanya el 47% afirma que té un contracte parcial per compatibilitzar-lo amb formació (la mitjana UE és del 62%) i el 34% perquè no n'ha trobat un de més estable (la mitjana UE és del 24%). Entre els joves de 25 a 29 anys, el 21% tenen un contracte a temps parcial per la compatibilitat amb els estudis (mitjana UE: 21%) i un 41% per no tenir una altra opció (mitjana UE: 34%)<sup>9</sup>.

La manca de possibilitats de compatibilitzar estudis amb experiència laboral a Espanya fa que no s'utilitzin contractes temporals o a temps parcial en les etapes formatives, a diferència d'altres països de la UE. A banda de l'atur, els joves espanyols afronten un mercat laboral amb unes condicions molt precàries.

## 1.2. Educació

*a) Abandonament escolar prematur*

L'abandonament educatiu prematur s'ha reduït molt en els darrers anys, per l'efecte de l'atur que porta a un allargament de les etapes educatives. Del 2008 al 2012, la taxa d'abandonament prematur de l'educació ha passat del 33% al 24%, mentre que la taxa d'atur de 16 a 24 anys ha passat del 33% al 53%.

Així i tot, continua sent el doble que la mitjana de la UE-27. A Catalunya, al 2012, el 24% dels joves de 18 a 24 anys que havien assolit estudis secundaris bàsics no estaven matriculats a cap estudi, mentre que a la UE era del 13%<sup>10</sup>.

*b) Formació professional*

Es continua percebent a Catalunya un biaix cap als estudis universitaris davant de la formació professional: hi ha relativament pocs joves de 24 anys amb els estudis postobligatoris assolits (65% a Catalunya i 80% la mitjana UE) i comparativament molts joves de 34 anys amb estudis superiors (42% a Catalunya davant de 36% a la UE). D'aquesta manera no es pot afirmar que hi

7 Eurofound (2012), *Íbid.*

8 La mitjana europea en aquest cas és del 40%.

9 Eurostat (2009). *Íbid.*

10 Miquel Martínez i Bernat Albaigès (2013). L'estat de l'educació a Catalunya. Anuari 2013 Fundació Jaume Bofill, novembre 2013. Disponible en línia: [http://www.fbofill.cat/intra/fbofill/documents/Presentacio\\_Anuari\\_2013.pdf](http://www.fbofill.cat/intra/fbofill/documents/Presentacio_Anuari_2013.pdf)

hagi un gran excés de persones amb titulacions universitàries, sinó que hi ha una mancança en la població amb estudis secundaris postobligatoris assolits<sup>11</sup>.

Troben que hi ha una forta polarització en els joves: aquells que abandonen els estudis massa aviat i aquells que volen continuar, troben que la millor opció és arribar fins als estudis universitaris. En conseqüència, la formació professional encara no està suficientment desenvolupada com ho hauria d'estar en el nostre país. Aquesta polarització es dona en l'àmbit educatiu i es reflexa posteriorment en el mercat de treball, on aquells que tenen més estudis tenen majors taxes d'ocupació, d'activitat i obtenen contractes més estables.

En aquest aspecte, les conseqüències de la crisi laboral són molt greus en els joves però, fins i tot, poden ser especialment lesives per a aquells joves amb baixa qualificació que han accedit recentment a l'emancipació i als qui, per la falta d'oportunitats laborals i la impossibilitat d'accedir o mantenir un habitatge, s'han vist abocats a la pobresa.

En coherència amb aquesta realitat, la crisi també ha tingut un gran impacte sobre la situació laboral de les persones amb **baixa formació**, accentuant més les desigualtats: la taxa d'atur dels joves de 16 a 29 anys amb estudis postobligatoris se situa al 27% mentre que aquells que només tenen els estudis obligatoris és del 49%, segons les últimes dades de l'EPA<sup>12</sup>. Per tant, **l'atur i el nivell d'estudis es converteixen en els principals factors de risc per a la pobresa i l'exclusió social en joves**.

A part, s'ha de tenir en compte que la variable del nivell d'estudis esdevé un element d'estigmatització laboral dels joves molt més profund que la resta de factors, tant pels seus efectes sobre les probabilitats de desenvolupar itineraris d'estabilitat o permanència en el mercat de treball i les pròpies condicions de l'ocupació, així com també per les expectatives de mobilitat social.

### 1.3. Pobresa

L'atur i l'educació són un binomi que es reforça mútuament: com menys educació, menys oportunitats en el mercat laboral. Com hem vist, els joves es veuen afectats per l'atur i la precarietat; i cal dir que com menys estudis, major afectació. Addicionalment, els joves es veuen cada vegada més afectats per situacions cronificades d'atur. L'atur i la precarietat poden desembocar en situacions de pobresa<sup>13</sup>.

En el tercer trimestre de 2013, gairebé la meitat dels joves es troben en situació d'atur de llarga durada<sup>14</sup>. L'atur de llarga durada afecta més a les persones joves (16%) que a les adultes (12,3%).

Com a dada per a la reflexió, indicar que l'Eurostat calcula un índex que suma les persones que estan per sota del llindar de pobresa i que viuen en llars amb privació severa. Aquest indicador ha patit un lleuger augment a la mitjana de la UE des del 2005, però ha augmentat molt a Espanya, passant del 24% al 28% i situant-se al 2012, tres punts per sobre de la mitjana de la UE. Per a concretar les dades, val a dir que un 28% dels joves espanyols correspon al 2012 a 13.090.000 persones.

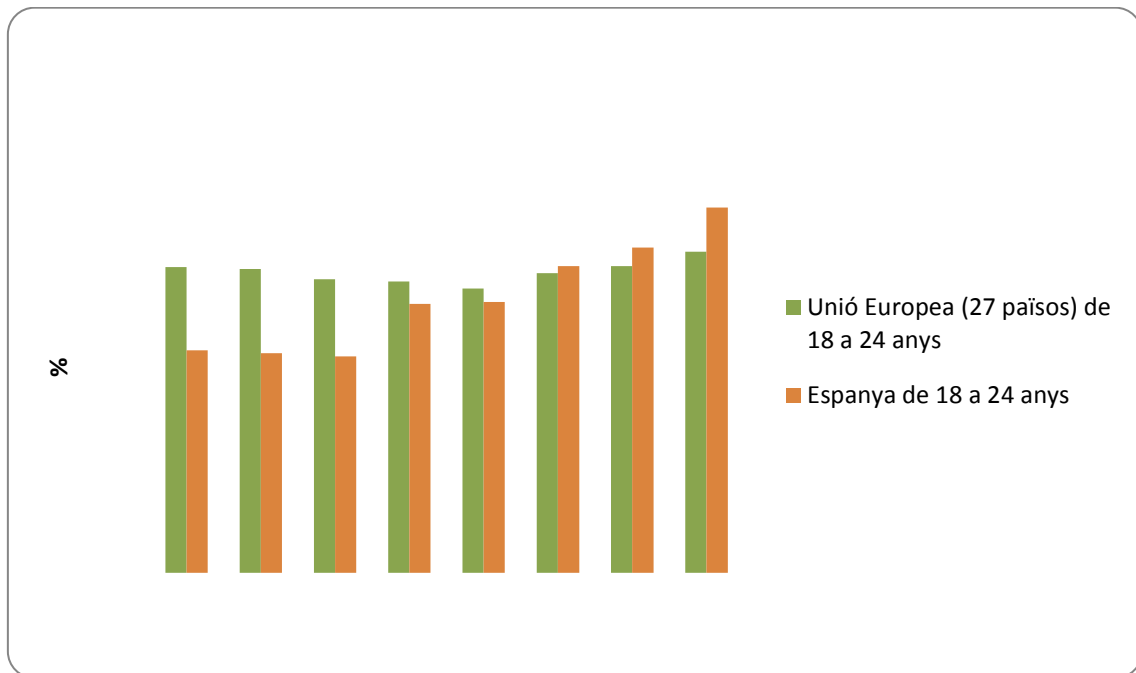
<sup>11</sup> Miquel Martínez i Bernat Albaigès (2013). *Ibid.*

<sup>12</sup> Observatori Català de la Joventut (2013) *Ibid.*

<sup>13</sup> *Ibid.*

<sup>14</sup> L'atur de llarga durada es defineix com el percentatge de població activa que està desocupada i busca feina des de fa 1 any o més

**Gràfic 3. Població de 18 a 24 anys en risc de pobresa o exclusió social a la UE-27 i a Espanya (2005-2012)**



Font: elaboració pròpia a partir d'EUROSTAT.

Així doncs, ens trobem amb un panorama desolador en l'àmbit del mercat de treball, amb fort atur i precarietat; a nivell educatiu, tenim un bon resultat, s'han allargat les etapes formatives, però es manté una polarització entre els joves que reflexa la poca força de la formació professional. Aquesta situació, conjugada amb la situació econòmica global, reverteix en un augment de la pobresa juvenil, que assoleix més de 13 milions de persones d'entre 18 i 24 anys.

## 2. Les polítiques de joventut de l'administració

### 2.1. L'Administració Pública i les Polítiques de joventut

Un altre impacte negatiu de la crisi socioeconòmica que Europa està vivint està provocant que moltes de les polítiques de suport als joves estiguin desapareixent, o bé que s'estiguin aplicant intermitentment en funció de les retallades pressupostàries produïdes pels ajustos i control dels objectius de convergència del Dèficit Públic de l'Estat Espanyol en el marc de les mesures de la Comissió Europea. Aquest fet provoca que els joves tinguin menys opcions de formació, orientació i inserció per la manca de Polítiques Actives iniciades i que, en aquelles que l'Administració Pública pot arribar a endegar, es donin terminis d'intervenció de curt i mig termini, totalment insuficients per a poder aconseguir en els joves un augment en el seu nivell de qualificació professional.

En aquest aspecte, la Comissió Europea va publicar el 30 de maig de 2012 les **Recomanacions específiques per a cada Estat membre** (COM 2012 310 final<sup>15</sup>) en l'àmbit juvenil per a tots els països de la Unió, i que a Espanya eren, entre d'altres, les d'iniciar sense dilació un pla d'acció per a combatre la desocupació juvenil a través de la lluita contra l'abandonament escolar prematur, la formació i l'educació a través de mesures de prevenció de curts i mig termini, intervenció i compensació (Recomanació 6), i que va plasmar en "**La Estrategia de Emprendimiento y Empleo Joven 2013/2016**"<sup>16</sup>.

Fruit d'aquesta i d'altres recomanacions, a Catalunya el **Pla de Desenvolupament de les Polítiques Actives d'Ocupació de Catalunya (PDPA) 2012-2013**<sup>17</sup>, aprovat el Consell de direcció del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC) en sessió del 16 de febrer de 2012, ha esdevingut el model de planificació, execució i avaluació de les polítiques actives d'ocupació a Catalunya, essent el seu full de ruta per als exercicis 2012-2013 i establint la **carta de serveis específics per als col·lectius, sectors i territoris**.

D'acord amb el PDPA, un dels col·lectius especialment vulnerables afectats per l'actual crisi econòmica, són els **joves** pels quals estableix una **línia de mesures** per a joves menors de 30 anys, d'entre les quals s'identifiquen 4 importants paquets:

- ➔ Mesures per a joves en situació d'atur amb baixa qualificació assolida i fora del sistema educatiu, i en risc d'exclusió social.
- ➔ Mesures per a joves en situació d'atur amb baixa qualificació assolida i procedents de sectors d'activitat en retrocés.
- ➔ Mesures per inserció de joves amb baixos nivells de qualificació assolida, fora del sistema educatiu i formatiu i que no treballen.
- ➔ Mesures per a joves que acrediten estudis secundaris postobligatoris o superiors, i amb poca experiència professional.

En aquesta mateixa línia, el **Pla Nacional de Joventut de Catalunya fins a 2020**, que articula els polítiques de joventut a Catalunya (que va ser aprovat per decret de Govern el 29 de gener de 2013), ha establert també com a prioritats fins a 2020 (no només per a la Generalitat de Catalunya, sinó també per als ens locals: ajuntaments, consells comarcals, etc.) els següents objectius:

<sup>15</sup> Disponible online: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/12/st11/st11273.en12.pdf>

<sup>16</sup> Disponible online: [http://www.empleo.gob.es/es/estrategia-empleo-joven/descargas/EEEJ\\_Documento.pdf](http://www.empleo.gob.es/es/estrategia-empleo-joven/descargas/EEEJ_Documento.pdf)

<sup>17</sup> Disponible online:

[http://www.oficinadetreball.cat/socweb/export/sites/default/socweb\\_ca/web\\_institucional/fitxers/PDPA\\_2012\\_2013\\_CAT\\_DEFINITIU.pdf](http://www.oficinadetreball.cat/socweb/export/sites/default/socweb_ca/web_institucional/fitxers/PDPA_2012_2013_CAT_DEFINITIU.pdf)

Prioritat	Objectiu
1	<b>Reduir l'abandonament prematur dels estudis</b> , marcant la fita en la seva reducció fins al 15% en 2020 (també recollida a l'Estratègia Catalunya 2020).
2	<b>Recuperació dels i les joves en atur amb baixa qualificació</b> , amb l'objectiu de reincorporar-los al circuit formatiu, millorar la seva capacitat i ocupabilitat i aconseguir la seva inserció laboral, posant especial èmfasi en els que accedeixen primer cop al mercat laboral, en els joves aturats de llarga durada i en els i les joves en risc d'exclusió social.
3	<b>Inserció laboral de joves amb qualificació</b> , amb accions d'orientació, capacitat i acompanyament per a accedir o reinserir-se al mercat laboral, junt amb accions d'intermediació/espais de trobada entre demanda i oferta (a poder ser per sector productius), posant especial èmfasi en els que accedeixen primer cop al mercat laboral i en els joves aturats de llarga durada.
4	<b>Generació de nous llocs de treball i oportunitats laborals (especialment per a joves)</b> , amb l'objectiu d'incentivar l'emprenedoria i el treball autònom entre els persones joves, generant treball en xarxa i detectant i impulsant nous jaciment d'ocupació i noves professions.
5	<b>Augment del coneixement i millora de l'accés de les persones joves als serveis i programes existents en l'àmbit de l'ocupació i el treball, tant a nivell públic com privat</b> , que pretén contribuir en millorar els resultats i l'actuació respecte les prioritats assenyalades.

Tots aquests plans i mesures s'inclouen en les línies estratègiques de ***l'Estratègia Catalunya 2020*** pel que, també, es troben alineats amb els reptes a abordar per part de ***l'Estratègia 2020 d'Europa***.



### 3. Anàlisi de l'evidència internacional

Vista la situació a Catalunya i Espanya, tot seguit s'analitzen algunes polítiques públiques internacionals per tal d'extreure'n aprenentatges. A partir de la revisió, s'han ordenat en els següents apartats, que podrien considerar-se les principals tendències actualment en les polítiques públiques de joventut:

- la necessitat de coordinació.
- la importància de l'avaluació.
- el canvi d'una política paternalista de provisió de serveis a una política positiva.

Les polítiques públiques poden ser de molts tipus, Jeffrey<sup>18</sup> ens proposa aquesta classificació segons els destinataris de les polítiques:

- Polítiques universals: es dirigeixen a tots els joves que la política defineixi. Generalment es redacten grans objectius genèrics (per exemple, "joves amb bona salut, alta ocupabilitat, ...").
- Polítiques enfocades a sub-grups de joves: es destinen a desenvolupar un únic element (per exemple, l'ocupació, o l'abandonament educatiu prematur, ...) o s'adrecen a un subgrup específic de la població de joves (per exemple, segons l'ètnia, la regió, ...). En ocasions, aquestes polítiques coexisteixen amb altres universals.
- Polítiques enfocades a joves individualment: són aquelles que aborden barreres personals, com per exemple programes de rehabilitació d'addiccions. Poden coexistir amb les anteriors.

A banda de classificar-les segons els destinataris, les polítiques públiques de joventut també es poden distingir segons el seu enfocament. D'aquesta manera, algunes busquen promoure la implicació de tots els joves, per tal que estiguin informats dels serveis dels que disposen i se'n beneficiïn. D'altres, a partir d'un anàlisi sobre els factors de risc de l'exclusió social, es dirigeixen a pal·liar-los per tal de provocar situacions de resiliència. I finalment, altres prenent una orientació positiva, en la que es busca reforçar les capacitats en comptes d'emfatitzar les limitacions.

#### 3.1. La política de joventut necessita coordinar diferents agents i crear una visió comuna

Europa es donen 2 exemples clars de la necessitat de coordinar diversos actors clau en el disseny i aplicació de polítiques públiques de joventut, entre ells les entitats del tercer sector social vinculades al col·lectiu jove i en un paper preponderant: Dinamarca i Suècia.

##### a) Dinamarca<sup>19</sup>

Territori	<i>Dinamarca (Minister of Education and Youth – Copenhagen)</i>
Nom	<i>The Youth Package</i>
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Participació plena dels joves en l'estat del benestar i en la societat en general creant una societat democràtica i amb ciutadans actius.</li> <li>- Crear una economia forta de plena ocupació, benestar assegurat, educació i oportunitats laborals.</li> <li>- Igualtat d'oportunitats educatives garantint que el 2015 el 95% dels joves completen itineraris formatius de secundària post-obligatòria.</li> </ul>
Accions més destacades	El Govern danès no ha creat una política específica de joventut, sinó que ha inclòs com a comú denominador el suport als joves des dels diferents àmbits públics o departaments, descentralitzant aquestes línies a nivell regional i local, així com

18 Jeffrey, Kamara (2008). *Youth Policy: What Works and What Doesn't? A Review of Youth Policy Models From Canada and Other Jurisdictions*. United Way Toronto. Disponible en línia: [http://www.youthpolicy.org/national/Canada\\_2008\\_Youth\\_Policy\\_Report.pdf](http://www.youthpolicy.org/national/Canada_2008_Youth_Policy_Report.pdf)

19 Documentació de referència:

Danish Youth Policy. Forum 21 (Policy). Minister of Education and Youth Copenhagen.  
[http://www.youthpolicy.org/national/Denmark\\_2008\\_Youth\\_Policy\\_Article.pdf](http://www.youthpolicy.org/national/Denmark_2008_Youth_Policy_Article.pdf)  
 National report: First cooperation cycle of the EU Youth Strategy 2010-2012\_  
[http://www.youthpolicy.org/national/Denmark\\_2012\\_Youth\\_Policy\\_Briefing.pdf](http://www.youthpolicy.org/national/Denmark_2012_Youth_Policy_Briefing.pdf)

	<p>a través de diverses organitzacions juvenils del Tercer Sector que reben fons públics.</p> <p>En aquest aspecte, les polítiques de joventut a Dinamarca es basen en un estricte model descentralitzat en la que els sistemes d'informació i de participació de la gent jove en activitats voluntàries, culturals, de lleure, religioses, esportives, socials i humanitàries, es promouen regional i localment mitjançant entitats no governamentals actives en aquest camp (el <i>Danish Youth Council</i>, per exemple, està format per 70 plataformes de segon nivell d'entitats juvenils). Allò més destacable és que els fons d'aquestes organitzacions no estan subjectes a condicions polítiques predeterminades, sinó a objectius específics, <i>targets</i> prèviament identificats, etc.</p> <p>Respecte al sistema educatiu danès, la intenció del govern és que els joves hagin d'escollir una d'aquestes dues opcions: realitzar algun tipus de formació professional o una educació secundària superior general i professional. En aquest aspecte, l'abandonament dels itineraris formatius a secundària post-obligatòria (actualment situat en el 20%) ha de poder superar-se mitjançant la implicació de tots els agents i estaments: l'educació obligatòria ha de millorar la seva efectivitat, els alumnes i els seus pares han d'entendre la importància de l'educació, els ens locals han de ser responsables d'atendre vies per tal que els joves finalitzin els seus estudis, els empresaris han de garantir llocs de pràctiques per a la formació dual, les escoles de formació professional han de millorar els seus estàndards de qualitat, etc. Aquest objectiu es desenvolupa mitjançant 38 iniciatives que preveuen les eines i els recursos econòmics necessaris perquè tots aquests agents puguin desenvolupar les tasques assignades.</p>
Població diana	Joves de 16 a 24 anys
Preveu mecanismes de coordinació	Sí, a través del <i>Danish Youth Council</i> (DUF), el <i>Ministry of Education</i> i el <i>Ministry of Labour</i> .
Ha estat o preveu ser avaluada	Sí, el Centre Nacional Danès d'Investigació Social - <a href="http://www.sfi.dk">www.sfi.dk</a> - regularment porta a terme avaluacions de polítiques públiques juvenils, tant en sectors específics com en base a projectes de recerca interdisciplinaris en relació amb els joves i les seves condicions de vida.
Altres comentaris. Aprenentatges	<p>A través d'un sistema educatiu dual i d'una formació professional d'alta qualitat, les organitzacions daneses del mercat de treball tenen una gran influència en el desenvolupament i la qualitat de les pràctiques i l'aprenentatge dels joves en el lloc de treball.</p> <p>Les entitats del Tercer Sector hi estan plenament representades i desenvolupen un paper clau en l'estudi, disseny, implementació i avaluació de les polítiques públiques, de forma permanent i sense fisures.</p>

b) Suècia<sup>20</sup>

Territori	Suècia ( <i>Ministry of Education and Research</i> )
Nom	Sense denominació específica ( <i>The Swedish Government's youth policy</i> )
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Participació plena dels joves en l'estat del benestar.</li> <li>- Influència política plena dels joves.</li> </ul>
Accions més destacades	<p>Suècia compta amb una política de joventut compartida entre els diversos ministeris i amb un grup de treball interministerial, amb les següents àrees prioritàries d'activitat:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Educació.</li> <li>- Ocupació.</li> <li>- Cultura i lleure.</li> <li>- Participació.</li> <li>- Salut i seguretat.</li> </ul> <p>Les accions que desenvolupen per a millorar les condicions de vida dels joves s'estableixen sota els següents paràmetres:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Millorar la participació entre els joves: promovent activitats de voluntariat entre la gent jove, donant suport a actors locals que treballen en l'àmbit juvenil, etc.</li> <li>- Creant les condicions necessàries perquè els joves accedeixin a activitats culturals i de lleure: finançant activitats esportives, potenciant activitats culturals a les escoles, augmentant l'educació digital, etc.</li> <li>- Enfortint l'apoderament de la gent jove a través de l'educació i la formació: iniciativa trianual per eliminar les diferències de gènere al sistema escolar, desenvolupant extenses reformes educaionals, invertint en pràctiques formatives en empreses, millorant els ponts entre el sistema educatiu i el mercat de treball, etc.</li> <li>- Prevenint l'exclusió social i facilitant l'accés al mercat laboral: facilitats fiscals per a les empreses (entre elles descomptes fiscals addicionals si el jove ha estat a l'atur més de 6 mesos), donant un suport intensiu als joves en els primers mesos de desocupació amb programes especials d'inserció laboral, realitzant anàlisis exhaustives en aquelles regions amb més exclusió social juvenil, amb una legislació específica que obliga als ens locals a seguir en profunditat aquells joves que no estudien ni treballen en els seus municipis, etc.</li> <li>- Promovent la salut de la gent jove: millorant l'accés dels joves als serveis de salut mental, establint webs amb guies específiques de salut per a joves, amb plans d'acció contra la violència de gènere, etc.</li> </ul>
Població diana	Joves de 13 a 25 anys
Preveu mecanismes de coordinació	Sí, <i>The National Board for Youth Affairs</i> aglutina als actors més importants del panorama polític suec: l'agència responsable del govern per a la implementació de les polítiques nacionals de joventut, la <i>National Council of Swedish Youth Organisations</i> – una plataforma de segon nivell que aglutina les ONG's de joventut del país – , i representants dels ens locals i de les diverses regions.
Ha estat o preveu ser avaluada	Sí, mitjançant <i>The National Board for Youth Affairs</i> que elabora diverses síntesis de resultats que el Govern utilitza per a

<sup>20</sup> Documentació de referència:

Ministry of Integration and Gender Equality of Sweden (2009). Stockholm, Sweden:  
[http://www.youthpolicy.org/national/Sweden\\_2009\\_Youth\\_Policy\\_Factsheet.pdf](http://www.youthpolicy.org/national/Sweden_2009_Youth_Policy_Factsheet.pdf)  
[http://www.youthpolicy.org/national/Sweden\\_2012\\_Youth\\_Policy\\_Briefing.pdf](http://www.youthpolicy.org/national/Sweden_2012_Youth_Policy_Briefing.pdf)  
[http://www.youthpolicy.org/national/Sweden\\_2010\\_Youth\\_Policy\\_Summary.pdf](http://www.youthpolicy.org/national/Sweden_2010_Youth_Policy_Summary.pdf)

	desenvolupar les polítiques de joventut. Inclou 80 indicadors específics de desenvolupament i un anàlisi anual sobre temes clau prioritari, així com un estudi d'actituds i valors entre la gent jove cada 4 anys.  La recerca acadèmica també té un lloc important en la política del govern suec, assignant al <i>Swedish Council for Working Life and Social Research (FAS)</i> la responsabilitat en la coordinació de la recerca en infància i joventut.
Altres comentaris. Apreneu atges	Suècia desenvolupa uns mínims comuns en política social en joves amb els països del seu entorn més immediat, per tal de millorar l'àmbit laboral i el seu context d'influència ( <i>Nordic Council of Ministers</i> ).

Com es pot apreciar, els models de Dinamarca i Suècia convergeixen en molt punts, entre ells i com a més significatius es troben el fet d'incloure en el dia a dia polític la implicació de totes les entitats socials vinculades al col·lectiu jove del país, agrupades en plataformes de segon nivell, que tenen representació política i que materialitzen aspectes clau de les mateixes en el territori. Així mateix, ambdós sistemes tenen com a element clau la interdisciplinarietat de polítiques entre els diferents Ministeris i un fort component reformista per a millorar els sistemes educatius vigents, sobretot enfocats a una major i millor vinculació d'aquest amb el món laboral i empresarial (formació dual).

En aquest aspecte, és interessant estudiar algun altre sistema de polítiques públiques de joventut allunyat de l'entorn europeu i que mostri possibilitats alternatives. En aquest cas, s'ha considerat interessant aprofundir en l'avaluació de la política pública de Canadà, en la que no s'insisteix principalment en la necessitat de coordinar diferents agents, sinó en definir una visió i un públic objectiu comú. D'aquesta manera, tots els agents han de tenir la mateixa orientació cap al jove i es considera com a persona jove sempre al mateix rang d'edat.

### 3.2. La necessitat d'avaluar les polítiques públiques

#### a) Canadà<sup>21</sup>

Territori	<i>Province of British Columbia (Canadà). (Ministry of Children and Families)</i>
Nom	<i>Youth Policy Framework</i>
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Respondre a les necessitats bàsiques dels joves.</li> <li>- Reduir els comportaments problemàtics entre els joves.</li> <li>- Millorar la salut física.</li> <li>- Respondre als reptes de desenvolupament de l'adolescència.</li> <li>- Aconseguir una transició exitosa cap a l'edat adulta.</li> <li>- Incrementar l'auto-confiança i l'autonomia.</li> </ul>
Accions més destacades	El document <i>Guidelines for the Provision of Youth Services</i> ofereix orientacions i guies per a aquells agents que han de proveir serveis als joves, per tal d'unificar la visió.
Població diana	Joves de 16 a 19 anys
Preveu mecanismes de coordinació	Sí. La coordinació es fa mitjançant un Hub de Serveis Integrats per als Joves que s'ha creat recentment.
Ha estat o preveu ser avaluada	Sí. Disposa d'una avaluació rigorosa, que compara les polítiques de les diferents províncies amb d'altres internacionals.

Territori	<i>Province of Québec (Canadà)</i>
-----------	------------------------------------

<sup>21</sup> Documentació de referència:

Jeffrey, K. *Ibid.*

Ministry of children and families (2000). *Youth Policy Framework*, British Columbia, Canada. Disponible en línia:

[http://www.mcf.gov.bc.ca/youth/pdf/policy\\_framework.pdf](http://www.mcf.gov.bc.ca/youth/pdf/policy_framework.pdf)

Pàgina web del Secrèariat de la jeunesse de Québec: <http://www.jeunes.gouv.qc.ca/>

Secrèariat de la jeunesse de Québec, *Bringing Youth into Québec's Mainstream*. Disponible en línia:

<http://www.jeunes.gouv.qc.ca/documentation/publications/documents/Politique-anglais.pdf>

Nom	<i>Québec Youth Policy</i>
Objectiu general	Oferir als joves les condicions que els condueixin a una ciutadania activa: compromís amb la societat en una cultura de renovació generacional, assegurar als joves que puguin assolir el seu ple potencial, facilitar l'accés al mercat de treball, millorar la qualitat de la trajectòria laboral i desenvolupar el sentit de pertinença a la societat quebequesa.
Accions més destacades	Les orientacions que ofereix la guia són: <ul style="list-style-type: none"> <li>- millorar la salut i el benestar dels joves.</li> <li>- promoure l'èxit educatiu dels joves.</li> <li>- promoure l'entrada al mercat de treball dels joves.</li> <li>- millorar la participació en la societat dels joves.</li> <li>- millorar el suport ofert als joves.</li> </ul>
Població diana	Joves de menys de 25 anys
Preveu mecanismes de coordinació	Sí. A més a més, hi ha una xarxa d'aliats entre diferents institucions.
Ha estat o preveu ser avaluada	Sí. S'estableixen indicadors específics de resultats. Disposa d'una avaluació rigorosa, que compara les polítiques de les diferents províncies amb d'altres internacionals.

El Canadà publica un informe d'avaluació en el que es comparen les polítiques de les diferents províncies amb la dels Estats Units, del Regne Unit i d'Austràlia. Aquesta avaluació resulta de gran interès, reflexa amb exemples concrets les millors pràctiques de cada enfocament. Com a resultats, es destaca que l'èxit de les polítiques de joventut vindrà determinat pels següents elements:

- Tenir una visió compartida per determinar les accions.
- Una estratègia per a mesurar els resultats.
- Mecanismes per a la coordinació intergovernamental dels serveis.
- Mecanismes de revisió de l'alineació dels serveis en funció de les necessitats, les aspiracions i les expectatives dels joves.

Segons el mateix document, el que fa que aquestes polítiques fracassin és:

- Treballar aïlladament.
- Manca d'una visió global.
- Tenir un abast temporal d'aplicació breu o un grup diana limitat.
- Definir la joventut de formes diferents.

Com a resultat de l'avaluació, més enllà de les bones pràctiques destacades, es donen algunes recomanacions molt concretes per a crear una visió compartida, que es detecta que és un dels determinants de l'èxit essencials. Cal dir que en l'avaluació també es mostren els punts negatius o les mancances de les polítiques d'alguns territoris. Cal veure aquestes avaluacions com a oportunitats de millora i no com a amenaces.

L'avaluació del Canadà apunta també que hi comença a haver un canvi en l'enfocament de les polítiques de joventut. D'una banda, s'està incrementant l'esforç per millorar les sinèrgies i la coordinació entre els diferents serveis i departaments de l'administració pública. I d'altra banda, s'evoluciona d'un model paternalista de provisió de serveis a un model de partenariat amb la comunitat i els joves. Aquest canvi cap a una política menys paternalista, es veu clarament en els casos dels Països Baixos i del Regne Unit.

### 3.3. L'enfocament positiu: de la millora del benestar a la millora del "ben-esdevenir"

#### a) Països Baixos<sup>22</sup>

L'Institut de la Joventut dels Països Baixos reconeix el canvi de tendència que s'està produint en la política de joves: "d'una aproximació (negativa) basada en els problemes individuals dels infants i els joves en risc, hi ha un èmfasi creixent a treballar cap a la millora del benestar en comptes del "ben-esdevenir" de tots els infants i joves de 0 a 25 anys. No és encara una política ferma, però certament és una tendència."<sup>23</sup> Aquest canvi cap a l'actitud positiva es resumeix molt bé amb una senzilla qüestió: cal canviar de preguntar "quin és el teu problema?" a preguntar "què necessites per a sentir-te bé?".

En un document per estendre aquesta visió, aquest Institut presenta tres exemples de polítiques locals que són exitoses en aquest sentit: Rotterdam (*Child Friendly City*); Capelle aan den IJssel (*Giving Young People a Voice and Responsibility*) i el de Maastricht (*Dream Youngsters*). Recollim tot seguit l'experiència de Maastricht, ja que és clarament la que s'enfoca a les qüestions d'educació i treball.

En aquest exemple es veu molt clarament que la base del projecte consisteix en aflorar les capacitats de cadascú, i treballar a partir de la millora de les expectatives. Per tant, queda clar aquest enfocament positiu, des de les oportunitats i no des dels problemes. D'altra banda, el programa també té interès perquè té un enfocament global sobre l'individu, abordant els problemes conjuntament.

A nivell econòmic, potser es podria criticar que l'enfocament de *Dream Youngsters* és intensiu en mà d'obra i, per tant, molt costós, però els estudis demostren que una atenció individualitzada i preventiva és més efectiva a nivell econòmic i social que les despeses de l'atenció més tardana en psiquiatria, justícia, seguretat social, atenció social, etc.

Territori	Maastricht (Països Baixos)
Nom	<i>Dream Youngsters</i>
Objectiu general	Els resultats esperats són la reducció de l'abandonament escolar prematur i la reducció de l'atur juvenil.
Accions més destacades	L'estratègia principal consisteix en eixamplar l'horitzó dels joves pel que fa a l'educació i les oportunitats formatives, ajustant els seus somnis per a fer-los més realistes i millorar les seves habilitats socials. Contempla un sistema de formació professional dual, amb acords entre escoles de formació professional i empreses.
Població diana	Joves de 16 a 24 anys
Preveu mecanismes de coordinació	Sí, una de les claus de l'èxit del projecte és la intervenció holística.
Ha estat o preveu ser avaluada	Sí, fins i tot es disposa d'una base de dades de programes efectives amb joves ( <i>Effective Youth Interventions</i> ).
Altres comentaris. Aprentatges	El projecte es desenvolupa en centres municipals de joves, escoles, oficines d'ocupació, organitzacions socials.

<sup>22</sup> Documentació de referència:

Hoogendoorn, K.; Hilverdink P.; Darwish L. (2012). *Including all children and all young people. Moving towards a positive approach in youth policy in the Netherlands*. Nederlands Jeugdinstituut. Disponible en línia: [http://www.youthpolicy.org/national/Netherlands\\_2012\\_Youth\\_Policy\\_Shift.pdf](http://www.youthpolicy.org/national/Netherlands_2012_Youth_Policy_Shift.pdf)  
Pàgina web del Nederlands Jeugdinstituut <http://www.youthpolicy.nl/>

Publicacions del Nederlands Jeugdinstituut <http://www.youthpolicy.nl/yp/Youth-Policy/Publications-of-the-Netherlands-Youth-Institute>

<sup>23</sup> Hoogendoorn, K.; Hilverdink P.; Darwish L. (2012) *Ibid.*

b) *Regne Unit*<sup>24</sup>

Al Regne Unit també s'ha impulsat una reforma de la política de joventut amb la idea d'un enfocament positiu. Sota el títol de *Positive for Youth*, es busca ajudar als joves a assolir el seu potencial.

Amb aquesta perspectiva positiva, igual que als Països Baixos, també s'adopta un enfocament global: es fomenta la participació ciutadana dels joves, es fan accions al voltant de les qüestions de salut, d'educació, d'ocupació, ...

Territori	Regne Unit
Nom	<i>Positive for Youth</i>
Objectiu general	El programa vol ser positiu respecte dels joves, rebutjant estereotips negatius i centrant-se en ajudar a tots els joves a assolir el seu potencial, en comptes de prevenir que alguns fracassin.
Accions més destacades	Es mantenen els serveis habitual de salut, educació, ocupació, però amb una nova perspectiva en l'atenció al jove.
Població diana	Joves de 13 a 19 anys
Preveu mecanismes de coordinació	Implica la participació de 9 departaments governamentals i preveu mecanismes de coordinació. També es vol implicar als nivells de govern locals.
Ha estat o preveu ser avaluada	El Departament d'Educació ha encarregat avaluacions sobre els programes de joves. Regularment totes les polítiques s'avaluen, diferenciant entre <i>informes independents</i> , <i>transparency data</i> i <i>corporate report</i> .

## Conclusions i recomanacions:

Tal i com s'ha pogut observar al llarg de tot l'article, el focus d'intervenció dels diversos països analitzats prenen com a referència 2 eixos bàsics d'intervenció en joves: l'educació – formació i l'accés al mercat de treball. Tots posen l'èmfasi en un o altre eix, tot i que cap d'ells menysté l'altre. Per tant, què cal prioritzar primer en el cas de les polítiques públiques a Catalunya? O dit en d'altres paraules, calen polítiques actives d'ocupació específiques per als joves o cal fer polítiques de millora de la formació professional i de segones oportunitats educatives i, en conseqüència, ja es crearà ocupació? Caldria, també, reflexionar sobre quin posicionament adopta l'Administració de Catalunya cap al jove, si és des d'una vessant més paternalista o bé des d'una perspectiva de "ben-esdevenir", és a dir, recuperar la pregunta que ja s'havia identificat com a element clau: "què necessites per a sentir-te bé?", enlloc de "quin és el teu problema?".

La resposta adequada en el cas de Catalunya, tant per les dades analitzades com la seva capacitat de ser el primer motor de l'economia de l'Estat Espanyol i del Sud d'Europa, sembla estar clara: és necessari implementar una **orientació holística, global**. I el disseny d'aquesta orientació es basaria en les següents premisses:

- **Polítiques públiques amb una visió de conjunt:** la divisió competencial en l'àmbit de la joventut a Catalunya està molt segmentada i dividida, no únicament a nivell de les diverses conselleries implicades sinó també a nivell de l'àmbit local, comarcal o de demarcació. Una racionalització implícita d'aquesta divisió, amb línies estratègiques de conjunt optimitzaria adequadament els recursos, tot i escassos, amb els que el Govern de Catalunya compta en aquests moments.

24 Documentació de referència:

Presentació Positive for Youth: [https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment\\_data/file/175501/DFE-00133-2011-E.ppt](https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/175501/DFE-00133-2011-E.ppt)

Pàgina web Positive for Youth:

<https://www.gov.uk/government/policies/increasing-opportunities-for-young-people-and-helping-them-to-achieve-their-potential/supporting-pages/positive-for-youth>

[http://www.youthpolicy.org/national/United\\_Kingdom\\_2011\\_Youth\\_Policy\\_Vision.pdf](http://www.youthpolicy.org/national/United_Kingdom_2011_Youth_Policy_Vision.pdf)

Effective youth interventions: <http://www.youthpolicy.nl/yp/Youth-Policy/Youth-Policy-subjects/Netherlands-Youth-Institute-Effective-youth-interventions>

- **Coordinació entre els Departaments o Conselleries del Govern de Catalunya:** per a poder desenvolupar aquesta tasca cal que els diversos organismes implicats (Benestar Social i Família, Empresa i Ocupació – Servei d'Ocupació de Catalunya i Ensenyament) apostin per un Pla interdepartamental que unifiqui les diferents franges d'edat, problemàtiques a atendre i es planifiquin accions integrals i coordinades; també caldria incorporar una visió comuna de posicionament de l'administració cap al jove. Únicament un itinerari sense intemitències i barreres administratives podrà conduir al jove a l'èxit.
- **Una base de dades unificada:** una de les principals dificultats per a l'optimització i racionalització competencial o bé per al desenvolupament de plans integrals d'intervenció, passa pel segmentat accés a les dades disponibles a nivell, no només d'eficàcia i eficiència de les actuals o futures mesures en relació als resultats i a l'impacte de les pròpies polítiques, sinó també a dades de tipus micro en el que es pugui establir un sistema d'interconnexió entre les accions dels diferents organismes, que aportin valor afegit en la intervenció amb els beneficiaris i que assegurin la traçabilitat del projecte personal d'un jove de manera que, per exemple, un canvi d'emplaçament territorial o bé de participació en una acció específica d'un altre organisme públic no signifiqui una intermitència o trencament en els seus objectius i interessos, sinó que posi en joc tot el seu capital competencial a nivell de tots els territoris o organismes implicats. Per tant, poder desenvolupar un procés de bases de dades públiques, obertes i interconnectades que, en termes de rendibilitat tècnica i econòmica, sigui capaç d'optimitzar recursos i serveis és clau.
- **La presència d'un Consell consultiu en el que estiguin permanentment representades les Entitats Socials:** donar veu i accés a les entitats socials de treball en joves no únicament perquè puguin expressar les seves idees, aportacions o crítiques constructives al model, sinó perquè formin part del mateix, plenament integrades, amb capacitat d'acció i decisió, i en la que els canvis de govern o d'abast econòmic, no facin perillar la seva aportació. Una estructura forta que permeti sostenir un Estat del Benestar en fallida i que realment aportin una veritable igualtat d'oportunitats per als joves i en el que es puguin desenvolupar com a ciutadans de ple dret.

Per tant, Catalunya podria aplicar aquest enfocament i aplicar algunes de les solucions ja mostrades i implementades en d'altres països i que ja s'han comentat prèviament? Algunes d'elles semblen de demostrada eficàcia: modernitzar i millorar el sistema educatiu, sobretot de formació professional, per aconseguir un sistema d'ensenyament que identifiqui convenientment les habilitats i competències socioprofessionals que demanda el mercat de treball, no només a Catalunya sinó també a nivell europeu, i en el que les empreses (oferta i demanda) puguin interactuar i interrelacionar-se, participant en una futura plataforma de pràctiques de formació en empreses, a nivell de formació dual, que promoguin aquest feed-back tan necessari. En conseqüència, **l'àmbit públic ha de transcendir i poder captar a la resta d'agents implicats.**





**Dossiers  
del Tercer  
Sector**

Autores: Mireia Mas Rosellós i Paula Veciana Botet

Podeu trobar més dossiers a:  
[www.tercersector.cat](http://www.tercersector.cat)

---